

**Zaterdag 22 juli 1972:
Brute moord in Zutphen op dr. P. van Bork
oud geneesheer-directeur en oorlogsheld van
het Groot Graffel**

Dr. P. van Bork aan het ontbijt in zijn Zutphense woning

Zaterdag 22 juli 1972 belt de 47-jarige Eudia van Bork om 11.00 uur bezorgd de burens van haar vader, de 84-jarige zenuwarts Paul van Bork. Sinds het overlijden van zijn vrouw vijftien jaar eerder woont hij alleen in een herenhuis aan de statige Coehoornsingel 38 in Zutphen. Ze krijgt het 15-jarige buurmeisje Annemiek aan de telefoon. ‘Wil jij misschien even naar het huis van vader lopen en hard aanbellen? Hij neemt de telefoon niet op.’ Vrijdagavond kreeg ze ook al geen gehoor.

De 11-jarige Jan Bram hoort zijn zusje bellen en rent naar boven. Vanaf het balkon aan de achterkant ziet hij in de studeerkamer twee bebloede benen onder het bureau uitsteken.

Binnen de kortste keren wemelt het op de ‘plaats delict’ van de agenten. De gewelddadige dood is in Zutphen groot nieuws. Iedereen komt opdraven: de officier van justitie en rechter-

commissaris, de lijkschouwer, leden van de technische recherche, de specialisten in vingerafdrukken en de bevriende internist Ed Bosschier uit Eefde. In de studeerkamer zijn sporen van een worsteling. Van Bork was met zijn 1.90 meter en 90 kilo een forse verschijning.

Vrijdag 21 juli waren de tuinman, werkster en kookster overdag bij Van Bork aan het werk. Hoewel zijn gehoor en zicht afnamen, was hij geestelijk nog scherp. De 'schaakmatch van de eeuw' tussen uitdager Bobby Fischer en wereldkampioen Boris Spasski volgde hij op de voet. Op het eikenhouten bureau in zijn studeerkamer vol boeken en kunst stond een schaakbord met de partij van de dag daarvoor.

Wegens de warmte had hij het raam van de zijkamer en de serrerammen open. Rond 22.15 uur hoorde de buurvrouw stemmen en gesteun. Maar Van Bork was kortademig, dus ze sloeg er geen acht op.

De Coehoornsingel 38

Zaterdagavond verricht dokter Jan Zeldenrust sectie. Het slachtoffer had drie steekwonden in het hart en verwondingen aan zijn hoofd, gezicht en hals.

De gemeentepolitie krijgt steun van het Regionaal Recherchebijstandsteam Gelderland, in totaal 25 man. Was het een roofoverval? Had Van Bork een inbreker betrapt? Was hij doodgestoken door een ontsnapte psychiatrische patiënt of een oud-patiënt? Of had een nabestaande van een in de oorlog gedeporteerde Joodse patiënt verhaal gehaald?

Uit de woning, waar de arts teruggetrokken en alleen woonde, zijn een nog onbekend bedrag aan geld en enkele waardevolle voorwerpen verdwenen. Dr. Van Bork was zeer vermogend. Hij had een schat aan boeken en kunstvoorwerpen in zijn woning.

Kostbare schilderijen zijn door de overvaller(s) ongemoeid gelaten.

Het was bekend dat dr. Van Bork, die weinig contact met buurtbewoners had, vaak tot diep in de nacht zat te studeren, waarbij hij de radio knalhard liet spelen. Hij was hardhorend. Onder gezinnen van medici in Zutphen en Warnsveld heerst grote ongerustheid sinds de moord op dr. Van Bork. Bij verschillende artsen is de afgelopen maanden ingebroken.

Kunstzinnige weergave van de heldendaad die dr. P. van Bork verrichtte in april 1945, toen hij met een witte vlag door de Duitse linies in Warnsveld en Leesten trok om de Canadezen te wijzen op een vergissing. Deze wisten niet dat er een kliniek was gevestigd en stonden op het punt het grote donkere gebouw met door de Duitsers aangelegde loopgraven te vernietigen. Als eerbetoon en erkenning van deze heldendaad werd er een plantsoen in De Leesten naar hem vernoemd.

© Arie Nijenhuis/Museum Groot Graffel

Dr. Van Bork stond in zeer hoog aanzien in Zutphen en in de Nederlandse medische wereld. Hij is — als enige psychiater naast vele juristen — jarenlang voorzitter geweest van de Raad van de Kinderbescherming. Hij vestigde in 1919 te Zutphen een psychiatrische en neurologische praktijk. Tijdens de Tweede Wereldoorlog voorkwam hij als geneesheer-directeur van twee psychiatrische inrichtingen een ramp door in 1944 tien dagen voor het bombarderen van het Oude en Nieuwe Gasthuis de patiënten te evacueren.

In Gelderland legde hij zich toe op de integratie van de voor- en nazorg van psychiatrische patiënten. Hij heeft jaren achtereen belangrijke bestuursfuncties in medische colleges vervuld.